

Firmy rodzinne walczą jak żadne inne, przetrwają niejeden kryzys

Stanowią blisko 80% przedsiębiorstw w Polsce, mają kluczowy udział w PKB i działają z determinacją, jakiej ciężko szukać w innych organizacjach. W dobie pandemii właściciele biznesów rodzinnych starają się chronić swoje firmy, które zapewniają byt pracownikom a często są też dziełem pokoleń i jednym źródłem utrzymania rodziny.

Firmy rodzinne symbolicznie porównywane są do drzew o rozłożystej koronie i systemie

korzennym. Podobnie jak rosnące przez dekady a nawet stulecia drzewa, tak firmy rodzinne swoją wielkość i pozycję rynkową budują latami, nabierając doświadczenia nakładem pracy kolejnych pokoleń właścicieli. Ich kultura organizacyjna i wartości zakorzenione są w rodzinnych tradycjach a niejednokrotnie również w poczuciu silnej więzi z regionem, w którym powstały i działają.

W Polsce blisko 34% firm sektora małych i średnich przedsiębiorstw to firmy rodzinne. Liczba ta zwiększy się jednak do 80% jeśli uwzględnimy również firmy mikro, które zatrudniają pracowników z zewnątrz, czyli spoza rodziny. Z badań w różnych krajach wynika, że firmy rodzinne tworzą od 60 do 90% produktu krajowego brutto i na całym świecie stanowią od 50 do 80% wszystkich miejsc pracy w sektorze prywatnym. Ponadto aż 85% wszystkich nowych firm rozpoczyna swoją działalność dzięki wsparciu rodzinnych pieniędzy.

*Znaczenie przedsiębiorstw rodzinnych w gospodarce jest daleko większe niż wynika to z i tak już wysokich wskaźników – **mówi dr hab.***

Krzysztof Safin, prof. WSB, Dyrektor Centrum Biznesu Rodzinnego przy Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu.

Przedsiębiorstwa rodzinne, zwłaszcza małe i średnie, traktowane są jako bufor dla gospodarki, ponieważ z mniejszym uszczerbkiem przeżywają trudne czasy i szybciej wychodzą z kryzysu. Być może dlatego, że są one dla 80% właścicieli jedynym źródłem dochodów. Przedsiębiorstwa rodzinne to miejsca kształcenia nie tylko członków rodziny, ale w ogóle młodych ludzi i to głównie w deficytowych zawodach, zapominanych profesjach rzemieślniczych. Biznes rodzinny to również innowacje, często przełomowe. Twierdzi się, że spośród największych wynalazków XX w. 2/3 pochodzi z firm rodzinnych.

Firmy rodzinne walczą jak żadne inne, przetrwają niejeden kryzys

Przedsiębiorstwa te są jednak nie tylko generatorami przełomowych odkryć, powstaje w nich wiele innowacji i usprawnień przekładających się na codziennie funkcjonowanie firmy – nowe pomysły ułatwiające życie są przez firmy rodzinne wdrażane szybko i efektywnie. Biznesy rodzinne to też lokalność i ważny element każdej społeczności. Powstają tam, gdzie jest potrzeba i panuje klimat przychylności a nie prawo wielkich liczb. Poprzez swoje lokalne zakorzenienie, często kilkusetletnie, są trwałym elementem nie tylko gospodarki, ale wręcz kultury lokalnej, stanowią wsparcie dla mieszkańców, budują markę regionalną, są najbardziej rozpoznawalnym elementem regionu.

Przedsiębiorstwa rodzinne mają swój istotny udział w PKB kraju, ale ich znaczenie dla gospodarki i społeczeństwa jest bardziej złożone. Firmy rozwijane przez dwa czy trzy pokolenia właścicieli są pracodawcami dla mieszkańców okolicy a często też miejscami, w których zatrudnienie znajdują członkowie rodzin pracowników. Związek ze społecznością lokalną ma wymiar nie tylko ekonomiczny, lecz również relacyjny, ponieważ w przedsiębiorstwach rodzinnych ważną rolę odgrywają relacje osobiste.

Są one częścią kultury organizacyjnej, która wywodzi się z wartości rodzinnych, takich jak poczucie więzi z najbliższymi i odpowiedzialności za nich. Ta odpowiedzialność rozciągana jest przez właścicieli firmy na pracowników oraz na otoczenie, w jakim ona funkcjonuje. Niejednokrotnie przekłada się również na zaangażowanie w przedsięwzięcia, których celem jest poprawa jakości życia mieszkańców czy sytuacji gospodarczej regionu.

Z tych względów kryzysy dotykające firmy rodzinne są szczególnie trudne i dotkliwe, ponieważ uderzają nie tylko w rodzinę właścicieli, dla której własna firma najczęściej jest jedynym miejscem zatrudnienia, ale też w pracowników, za których losy przedsiębiorcy

Firmy rodzinne walczą jak żadne inne, przetrwają niejeden kryzys

czują się odpowiedzialni. Ponadto firma rodzinna jest wartością, swego rodzaju skarbem, o którego zachowanie rodzina walczy nawet w najtrudniejszych warunkach.

*W drugiej połowie stycznia, kiedy stało się jasne, że wirus prędkiej czy później dotrze także do nas zaczęliśmy przygotowywać różne scenariusze działania, aby nie dać się zaskoczyć – **mówi Sławomir Golonka, Wiceprezes Zarządu Kaczmarski Group.** Wszystkie miały jeden wspólny mianownik – zapewnienie ze strony właściciela, że będzie o firmę walczył do upadłego. Od początku było więc jasne, że nie myślimy o kapitulacji. A ponieważ Martin Kaczmarski jest młody i bardzo dynamiczny, jedynym dopuszczalnym rozwiązaniem było poszukiwanie możliwości rozwoju, jakie w każdym kryzysie się pojawiają, tylko trzeba umieć je dostrzec. Zwiększyliśmy zatrudnienie o 10%, poszerzamy kanały sprzedaży, mamy nowe produkty.*

Kryzys wywołany pandemią COVID-19 stanowi ogromne wyzwanie dla przedsiębiorstw rodzinnych, zarówno tych o silnych markach i ugruntowanej pozycji rynkowej, jak i mniejszych, które są na początku lub w połowie tej drogi. Ich właściciele gotowi są dokonywać przyspieszonych inwestycji, zaciągać kredyty a nawet zastawiać własne majątki, aby tylko zapewnić firmie ciągłość działania. Ta determinacja w działaniu połączona z doświadczeniem pokoleń sprawia, że firmy rodzinne mają ogromną wolę walki i zyskują odporność na kryzysy.

Powstawanie nowych i rozwój istniejących firm rodzinnych jest kluczowe dla gospodarki z uwagi na zatrzymanie generowanego przez nie kapitału w Polsce, tworzenie miejsc pracy oraz potencjał innowacyjności. Odwołując się ponownie do analogii drzewa trzeba mieć na

Firmy rodzinne walczą jak żadne inne, przetrwają niejeden kryzys

uwadze, że las jest silny dzięki sile i zdrowiu poszczególnych drzew. Tworzą one zwarty ekosystem, w którym organizmy są ze sobą połączone, a drzewa wręcz splecione korzeniami. Podobnie jest z przedsiębiorstwami i ich licznymi powiązaniem, na końcu których zawsze jest klient.